

Når der ikke er noget loft over læring

Ca. 15 procent af landets skoler er begyndt at benytte naturen som undervisningslokale. Fænomenet hedder udeskole og giver friskere og gladere børn, men giver det også klogere børn?

Af Lars Thorsen

De fleste vil kunne huske dage fra skoletiden hvor intet af det læreren fortalte og skrev på tavlen blev hængende. Hele verden lå og bagte i den tindrende sol udenfor, og det var for varmt, for sent og for ensformigt til at følge med i klasselokalets lumre mørke.

Nu tyder meget på at opfattelsen af traditionel tavleundervisning, den såkaldte 'røven-i-stolen-pædagogik', er ved at blive udfordret. Antallet af udeskoler er nemlig steget voldsomt i de seneste ti år, og i dag er der omkring 300 skoler i Danmark som på et eller flere klassetrin praktiserer udeskole, altså regelmæssigt har undervisning der foregår uden for skolens mure.

Det viser en undersøgelse fra Skov & Landskab, og det er der al mulig grund til at være begejstret for mener ph.d.-studerende Peter Bentsen som står bag undersøgelsen. "Både danske og internationale forskningsresultater peger på at natur og grønne områder kan styrke børns udvikling positivt når det gælder læring, sundhed og trivsel. F.eks. har en dansk undersøgelse vist at elever der deltager i udeskoleundervisning er mere tilfredse med undervisningen, har flere legerelationer og er mere fysisk aktive," forklarer ha.

En anden undersøgelse 'Udeskole - læringsmiljø nærmiljø' konkluderer at der kommer sundere og gladere børn ud af udeskolen. I undersøgelsen, der er blevet til i et samarbejde mellem Institut for Idræt (KU), professionshøjskolen UCC og Skov & Landskab (KU), fulgte forskerne to 5. klasser og en 3. klasse fra Gerbrandskolen på Amager med bl.a. interviews, spørgeskemaer og observationer

Rent fagligt blev udendørsområderne inddraget aktivt i undervisningen, f.eks. blev en kirkegård brugt til at arbejde med opmåling og alder, hustage var oplagte til at arbejde med vinkler og græsplæner til at arbejde med areal.

Men lærer de så noget?

Det er netop spørgsmålet om faglighed som fortalere for udeskole igen og igen støder på. Det kan nemlig være svært at sandsynliggøre at børnene lærer mere udendørs, og frem for alt er det svært at vise at de ikke lærer mindre. Der er nemlig en fremherskende opfattelse hos mange forældre, lærere og politikere at både lærer og elever reelt set bare holder sig en fritime når undervisningen rykker udendørs - med mindre det drejer sig om idræt eller til nød naturfag og lignende.

Udeskolernes positive effekt på elevernes motivation for læring, fysiske aktivitet, sundhed og på det sociale miljø i klassen har ikke overbevist skoleledere, embedsmænd og beslutningstagere. Derfor er Malene Bendix i samarbejde med bl.a. Friluftsrådet gået i gang med et projekt om faglighed i udeskolen. Det skal munde ud i materialer som lærere kan bruge til udeskole og udeundervisning.

Bendix, der er naturvejleder og projektkoordinator på initiativet 'Skoven i Skolen', lover at materialerne og metoderne vil blive knyttet konkret til skolefagernes læseplaner. Man skal derfor ikke frygte for at tabe tid eller indlæring når undervisningen flyttes ud af klasseværelset. Når projektet er færdigt, kan undervisningsforløb, aktivitetsidéer, artikler, fotos, tegninger og kopiark hentes gratis på www.skoven-i-skolen.dk og www.udeskole.dk. Bendix savner dog generelt undervisningsministeriets bevågenhed og støtte.

Udeskole lige om hjørnet

Læringen behøver altså ikke at ryge ud af vinduet bare fordi undervisningen foregår under den blå himmel. Men der er dog også mere lavpraktiske forhindringer end blot et kon-

UDESKOLENS FORDELE

Nordisk forskning viser at bevidst og målrettet arbejde med udeskole:

- Styrker børnenes faglighed og læring fordi eleverne lærer gennem både oplevelse, handling og teoretisk forståelse.
- Fremmer børns sundhed fordi børnene bevæger sig mere, udvikler deres motorik og lægger grunden til sunde friluftsvaner og livslang vedligeholdelse af en sund krop.
- Forbedrer børnenes trivsel fordi børnene opnår større sociale kompetencer og oplever større skoleglæde, mindre stress og mindre mobning.

Kilde:
Poul Hjulmann Seidler (2009)

servativt syn på undervisning og behovet for målbare resultater som står i vejen for udeskole.

Med yngre og større grupper elever skal der to lærere til når de drager væk fra skolen til det grønne. Det koster i lærerløn og transport. Transporten er et særligt problem i byerne, men her har landskabsarkitekt Simon Enemærke en løs-

Foto: Simon Enemærke

Udeskole tillader 'de vilde drenge' i klassen at folde sig ud og få nogle succesoplevelser uden konstant at blive tysset på, hvilket betyder...

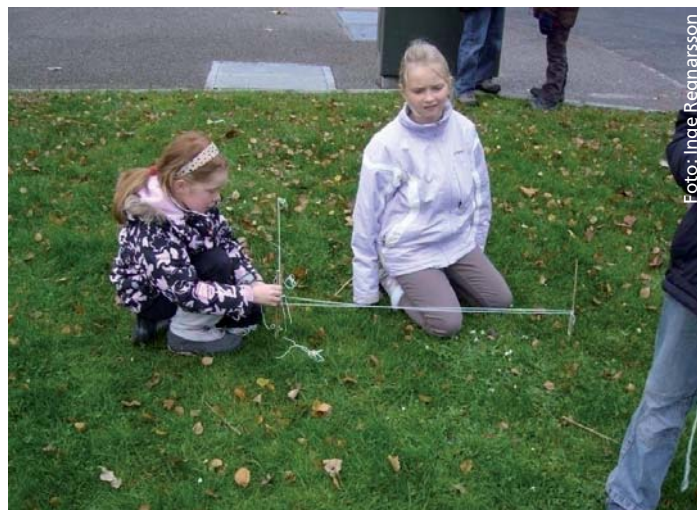

Foto: Inge Regnarsson

...at der er plads til 'de stille pigers' fordybelse og koncentration til begge parters glæde.

Foto: Simon Enemærke

ning i sit speciale 'Spot en Tomt' fra Skov & Landskab.

"Byens tomter er vigtige for biodiversiteten i byen, og de er specielt interessante i storbyer hvor børn har langt til skov, strand og vand. Når man først begynder at kigge sig om, opdager man mange skæve og sjove områder hvor bybørnene kan få lov til at opleve den vilde natur de har lige om hjørnet midt i byen," forklarer Simon Enemærke.

I forbindelse med sit speciale i 2008 lod han en årgang med 60 børn og 4 lærere fra Bella-høj Skole i København udforske et 3.600 m² urbant vildnis lige op af den massivt trafikerede Åboulevarden. Her skulle børn løse to til tre opgaver hver gang de kom, og de fik deres eget stykke jord som de kunne præge som de ville. Vel at mærke indtil området blev til parkeringsplads. Men så lærte de da noget om byudvikling som Simon Enemærke bemærker.

Genplant Planeten

Fortalerne for udeskoleidéen er især begejstrede for at verden så at sige rykker ind i klas-selokalet når eleverne rykker ud i udeskolen. Det bliver simpelthen mere virkeligt f.eks. at diskutere forurening, når tomtten flyder med plastik, globalisering når flyvemaskinerne tegner hvide streger fra ver-

denshjørne til verdenshjørne på himlen eller klimaforandringer når solen bager ned.

Netop klimaet er et 'hot' emne i disse dage - undskyld ordbrugen - og det ligger også børnene meget på sinde, mener Malene Bendix fra Skolen i Skoven. Hun er med i klima-projektet 'Genplant Planeten'

som inviterer skolebørn over hele landet ud for at plante træer i efteråret 2009 i forbindelse med FN's Klimatopmøde i december 2009.

Enten kan skoleklassen vælge at plante træerne i en af de mange skove som medvirker i projektet, eller de kan modtage 100 træer som de så selv

Foto: Simon Enemærke

Generelt er det enkelte ildsjæle hist og her som indtil videre har fået indført udeskole, men nu er flere projekter i gang for at gøre arbejdet mere systematiseret og resultaterne lettere at dokumentere.

Fortalerne for udeskoleidéen mener at børnene er mere motiverede og generelt trives bedre når undervisningen foregår udendørs, og at manglen på klasseværelsets fire vægge kan være en fordel, også fagligt.

kan vælge hvor de vil plante. "Mange af børnene går rundt i al snakken om smeltende isbjerge og global opvarmning og føler sig handlingslammede, men her kan de gøre noget konkret. De kan plante et træ og hjælpe meget direkte," siger Malene Bendix. Det er planen at skolebørnene skal nå at plante 40.000 træer før verdens øjne rettes imod Danmark i december.

Gode viljer skubber på

Alle erfaringer og metoder er nu ved at blive dokumenteret og systematiseret, bl.a. af lærernetværket UdeskoleNet. Sigtet er at flere skoler med tiden kan drage ud i den verden børnene skal undervises for at begå sig i.

Der er allerede gode eksempler på at naturvejledere og friluftsv vejledere hjælper skoler. I bl.a. København, Esbjerg og Lemvig har man tilmeldt afsat midler til at støtte udeundervisning med ekstra lærertimer, lejrpladser, transport, kursus og konsulentvirksomhed. Udeskoleundervisning begyndte at blive populær omkring år 2000, og udviklingen ser ud til at fortsætte. "Godt 100 skoler der ikke bruger udeskole- eller naturklasseundervisning i dag, siger at de vil sætte udeskoleaktiviteter i gang i løbet af et til tre år," siger Peter Bentsen.

KILDER

Peter Bentsen m.fl (2009): Omfanget af udeskole i Danmark. Park og Landskab vidensblad 12.0.-13, Skov & Landskab.

Skov & Landskab (2009): Udeskole på fremmarch i det danske skolesystem. www.sl.kvl.dk. 23.02.09.

Poul Hjulmann Seidler (2009): Forprojekt for en national styrket indsats for Udeskoleundervisning. I samarbejde med Natur & Menneske på Skov & Landskab, Skoven i Skolen ved Dansk Skovforening, University College VIA, Bæredygtig Udvikling ved Københavns Kommune samt Stenstrup & Ko. Præsentationer fra nedenstående ved seminar om udeskole i Danmark på Skov & Landskab 21.04.09: Karen Barfod, Malene Bendix, Peter Bentsen, Simon Enemærke, Richard Hare, Nicolas T. Hentzel, Inge Regnarsson, Dorte Vind m.fl.

www.skoven-i-skolen.dk
www.udeskole.dk